

Краєзнавець макарівського гарту

Рец. на: Букет Є. *Іван Бондаренко – останній полковник Коліївщини. Історичний нарис.* – Київ: Видавництво «Стікс», 2014. – 320 с.

Минувшина Макарівського району, її героїчні сторінки, знані особистості, які тут народилися – це улюблені теми краєзнавчих досліджень киянина Євгена Букета. Відомий журналіст і громадський діяч є автором низки книжок і газетно-журнальних публікацій, пов'язаних з Макарівщиною. І найновіша його друкована праця «Іван Бондаренко – останній полковник Коліївщини», що побачила світ у київському видавництві «Стікс», розповідає про уродженця села Грузького, ватажка гайдамацького загону, одного з керівників селянсько-козацького повстання на Правобережній Україні. Автор передмови до книги – директор Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України, доктор історичних наук Тарас Васильович Чухліб, рецензент – доктор історичних наук, професор, член-кореспондент Національної Академії Наук

України, заступник директора з наукової роботи, завідувач відділу історії України ХІХ – початку ХХ ст. Інституту історії України НАН України, голова Національної спілки краєзнавців України Олександр Петрович Реєнт.

Науково-популярну новинку її автор презентував цього року у день свого народження – 23 жовтня – в клубі столичної книгарні «Наш формат». Опрацювавши багато архівних джерел, Євген зібрав у книжці багатий історичний матеріал і фольклор, навів цікаві, подекуди унікальні подробиці як із життя самого полковника Бондаренка, так і з

перебігу повстання надвірних козаків на Київщині. Про видання схвально відгукнулися науковці Володимир Дмитрук – відповідальний секретар Національної спілки краєзнавців України, Сергій Коваленко – директор видавництва «Стікс», Лариса Кулаковська – дирек-



тор відділу «Археологічний музей» Інституту археології НАН України. Остання наголосила, що дослідник робить дуже важливу справу, працюючи з першоджерелами: «Євген в архіві – як у себе вдома... Для Макарівщини це просто знахідка, якийсь феномен. Слава Богу, що зараз з'являються краєзнавці – такі, як Євген Букет. Вони відкривають історію, невідомі сторінки свого краю, своєї малої батьківщини». Лариса Кулаковська переконана, що на батьківщині ватажка і автора книги, у Грузькому, видання про Івана Бондаренка має прочитати кожний, особливо школярі.

Оцінив творчий доробок талановитого краєзнавця й директор Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України, доктор історичних наук Тарас Чухліб: «Видання такої книги – справді подія. Не тільки в українській історичній науці, а й в українському культурному житті. Звичайно, ми сьогодні актуалізуємо військову проблематику, тому що козаки, гайдамаки були військовиками. З одного боку, вони були цивільними, у них були сім'ї, діти. З другого боку, коли приходила небезпека як внутрішня, так і зовнішня, вони брали до рук зброю і воювали.

Це важлива тема і в міжнародних відносинах, тому що і польські, і єврейські, і російські історики пишуть у своїх працях, що гайдамаки були різунами, просто так брали до рук зброю і вбивали своїх противників. Але ми знаємо, хто їх спонукав до цього своїми діями: і польська шляхта, і орендарі, і економи, які були переважно єврейського походження. Це не означає, що гайдамаки воювали з усім єврейським народом. Вони воювали з представниками єврейства, які не давали жити українцям...

Здавна точиться дискусія про те, як оцінювати ці події: як релігійну війну чи як етнічні війни? Подібні повстання були у XVIII столітті не тільки в Україні, а й у Європі, тож Коліївщина продовжувала традиції європейських міжетнічних воєн. Чи це було продовженням того, що українці збудували свою козацьку державу, і, як написав пан Євген, це була остання спроба її відродження? Так. Хоча я вважаю, що однією з останніх була спроба українського Гетьманату й Української Народної

Республіки на початку XX століття, коли теж апелювали до козацької доби.

І сьогодні ми боремося за свою країну, за свою незалежність. І сьогодні можна називати наших хлопців (очевидно, що їх так називають у сусідній російській державі) «різунами», «бандерівцями», «фашистами». Як тільки їх там не називають! Але ми знаємо, що вони борються за українську свободу, за українську ідею так, як колись боровся Іван Бондаренко. Тому коли ми валимо пам'ятники Леніну і запитуємо себе, що ставити на цих постаментах, відповідь проста – на них потрібно звести пам'ятники Іванові Бондаренку, Максимові Залізнику, Івану Гонті, Івану Мазепі, Іванові Сірку – нашим справжнім героям».

Привітати колегу з виходом книжки прийшли друзі, письменники Анна Багряна, Юрій Шеляженко, поетеса Тетяна Іванчук, публіцист Сергій Шевченко, якого нещодавно висунуто на здобуття Шевченківської премії 2015 року за збірку історичних нарисів і статей «Соловецький реквієм».

Модерував презентацію громадський діяч, засновник громадської організації «Вікімедіа Україна», член НСКУ Юрій Пероганич. А родзинкою заходу стало музичне вітання у виконанні відомого українського бандуриста, композитора, аранжувальника, лауреата всеукраїнських та міжнародних конкурсів Ярослава Джуся.

Підсумував думки колег історик, шеф-редактор журналу «Пам'ятки України» Ігор Гирич. Він зазначив, що пан Євген небагато говорить, але багато робить – книжку за книжкою щороку пише і друкує. На ділі «Макарівщина має в Букеті таку людину, яка її прославляє». Отож і нова його книжка виконує кілька функцій, вважає вчений: «Вона і краєзнавча, і наукова, і популярна. Це зразок того, яким має бути краєзнавство. А чи Букет у нас просто краєзнавець? Гадаю, що ні. Він насправді історик високого польоту. На таких краєзнавцях тримається вся історична наука на місцях».

І це справді так. Мені не раз траплялися нагоди співпрацювати з Євгеном Букетом як із краєзнавцем і журналістом. Завжди він спрямований на творчий пошук і прагне досягати високої мети.